

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

- усовершенствовать координацию деятельности органов надзора за финансовым сектором.

Первоочередными заданиями международных и национальных органов, которые регулируют деятельность финансовых учреждений, должно быть ограничение длительности и максимально возможно смягчение последствий кризиса. Из отмеченных мероприятий в первую очередь должны быть реализованы те, которые направлены на ослабление неопределенности и усиление доверия к финансовым системам и финансовым рынкам. Важную роль в обеспечении условий для стабильного развития финансового сектора должны сыграть крупные системообразующие банки и другие финансовые учреждения, продемонстрировав примеры исправления своих балансов, мобилизации собственного капитала и источников среднесрочного финансирования с целью повышения собственной ликвидности, избежание последующего разрушения кредитных механизмов и усиления доверия к финансовому сектору.

Анализ причин и следствий финансовой нестабильности позволяет разработать рекомендации относительно повышения стойкости финансовых рынков и учреждений. Эти рекомендации можно сгруппировать по пяти направлениям, которые включают требования к капиталу, ликвидности, прозрачности деятельности финансовых учреждений, наблюдательным процедурам, методам управления рисками, деятельности рейтинговых агентств и денежно-кредитной регуляции.

1. Усиление надзора за качеством капитала финансовых учреждений, ликвидностью и рисками.
2. Повышение прозрачности деятельности финансовых учреждений.
3. Увеличение роли и совершенствование использования кредитных рейтингов.
4. Повышение оперативности реагирования на риски органов регулирования и контроля.
5. Использование новых механизмов денежно-кредитного регулирования и деятельности центральных банков.

Выводы. Преимущества финансовой глобализации и либерализации движения капитала будут тем более ощутимыми, чем выше и стабильнее уровень развития национальной экономики сравнительно с другими странами. Здесь полностью срабатывает принцип ведущего звена: новаторы и их первые последователи могут иметь самые существенные преимущества в развитии финансового сектора и экономики в целом, используя новации финансового рынка, обеспечивая надежное управление рисками и их эффективное перераспределение между разными финансовыми институтами и секторами экономики. Кроме того, можно однозначно утверждать, что эффективное и стабильное развитие финансового сектора заметно смягчает действие экономических циклов, а это, в свою очередь, способствует стабильности экономического развития в целом.

Следствием глобализации мировых финансовых рынков и участия в них Украины может быть значительное укрепление финансового сектора, улучшение институциональной среды, обеспечения высокой ликвидности и стабильности функционирования рынков, а также ускорения процессов европейской интеграции.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Макогон Ю.В. Монетарна політика України в умовах глобального економічного зростання / Макогон Ю.В., Медведкіна Є.О., Рибаченко К.В. / Монографія / За науковою ред. Ю.В. Макогона. – Донецьк: ДонНУ, 2007. – 260 с.
2. World Investment Report: Transnational Corporations, Agricultural Production and Development. UNCTAD, New York, Geneva – 2009.
3. Crises Fiure. United Nations. New York, Geneva – 2010.
4. Евростат. – Режим доступа: www.epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home
5. Статистическая база Европейского центрального банка. – Режим доступа: www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/eurofxref-graph-usd.en.html
6. Державний комітет статистики України. – Режим доступа: www.ukrstat.gov.ua

РЕЗЮМЕ

Целью исследования является разработка механизма адаптации стран Европы и Центральной Азии к мировой финансовой среде на современном посткризисном этапе.

РЕЗЮМЕ

Метою дослідження є розробка механізму адаптації країн Європи й Центральної Азії до світового фінансового середовища на сучасному посткризовому етапі.

SUMMARY

The aim of the study is to develop a mechanism adaptation of the countries of Europe and Central Asia to the global financial environment in modern post-crisis phase.

РОСІЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КІНОІНДУСТРІЇ У ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Луцьова Л.І., аспірант кафедри міжнародної економіки, Донецький національний університет (Україна).

Актуальність теми дослідження. В останні роки всі сегменти галузі кінематографії Російської Федерації демонструють постійне зростання, що викликає інтерес до російського ринку з боку як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів, профільних і непрофільних. Ці процеси є природним результатом послідовного відродження різних галузей кінематографії в Росії - кінопоказу, кінопрокату, кіновиробництва.

Першим етапом стало відкриття в 1996 році першого кінотеатру західного типу «Кодак - Киномир» в Москві; з тих пір кіномережа Росії серйозно збільшилася, з'явилися якісні майданчики для кінопрокату. У 1998-му поживавилася галузь кінодистрибуції (завдяки виходу фільму «Титанік», який збирав повні зали у всіх, навіть несучасних, кінотеатрах країни). У 2004-му російські кінопродюсери змогли переорієнтуватися на виробництво комерційних блокбастерів, які завдяки широким рекламним кампаніям і підтримки з боку провідних федеральних телеканалів залучили до кінозалів велику аудиторію (найгучнішим таким проектом став фільм «Нічний дозор»). А в 2005 році інвестиції потекли і в галузь кіновиробничого сервісу: розпочався процес відновлення інфраструктури, і до 2008 року гострий дефіцит павільйонних площ, кінообладнання і послуг монтажно-тонувального періоду було усунено.

Постановка проблеми дослідження. Світова фінансово-економічна криза 2009-го надала негативний вплив на всі сфери кіноіндустрії в Росії: знизився обсяг виробництва кіно-і телефільмів, які фінансувалися за рахунок федерального бюджету, так і приватними інвесторами та телеканалами; почали відбуватися процеси укрупнення гравців у сфері кіновиробництва (продюсерських компаній) та кінопрокату (в тому числі з'явилися й нові вертикально інтегровані структури); зупинилися проекти будівництва нових кіностудійних комплексів на території країни; сповільнилося зростання ринку кінопоказу, відбувся перехід від інтенсивних методів розвитку кіномереж (спрямованих на відкриття кінотеатрів в нових регіонах і містах) до екстенсивних (насамперед за рахунок встановлення цифрових кінопроекторів у вже діючих кінотеатрах). Однак усі ці процеси розцінюються вітчизняними фахівцями в сфері кінематографії неоднозначно. Багато хто говорить про благотворний вплив кризи, яка дозволяє оздоровити індустрію. З ринку пішли слабкі гравці, а також зайві непрофільні інвестиції, в останні роки сприяли постійному зростанню собівартості як кіновиробництва в Росії, так і ціни ліцензії на прокат фільмів, що купується російськими компаніями на міжнародних кіноринках. Зростання ринку кінопоказу в Росії також відбувалося за рахунок відкриття кінотеатрів у великих містах, що призвело до надмірної конкуренції у містах-мільйонниках при збереженні дефіциту в дрібніших населених пунктах.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Таким чином, 2009 рік стає для російської кіноіндустрії роком якісних змін, результати яких (позитивні або негативні) виявляться пізніше; тоді як 2008-й є роком найвищих досягнень у всіх сферах кінематографії сучасної Росії - від обсягів вироблених кіно-і телефільмів, касових зборів кінопрокату і відеодистрибуції до темпів розширення сучасної мережі кінотеатрів.

Ступінь вивченості проблеми дослідження. Проблема розвитку національної кіноіндустрії приділили у працях увагу такі вчені як С. Гінзбург, М. Лебедєв, Г. Журов, Б. Коваль-Берест, О. Шимон, І. Корнієнко. Проте, стан наукової розробки цих питань залишається вкрай незадовільним. Найбільш бракує досліджень саме в галузі державного управління.

Розглянемо короткі характеристики конкретних глоб галузі кінематографії в Росії. Все діючи на ринку кіновиробництва РФ кінокомпанії можна розділити на кілька категорій, залежно від реалізованих ними функцій: кіно виробничі компанії; кіностудійні комплекси (володіють власними кінознімальними павільйонами); компанії, що надають кінообладнання в оренду знімальним групам; центри з надання монтажно-тоніровочних послуг.

Виробничі компанії (продюсерські центри, що мають власні кінопрокатні підрозділи; продюсерські компанії; державні та приватні кіностудії; телеканали, а також голлівудські студії-мейджори) за період з 01.01.2006 по 01.07.2009 інвестували в кіно-та телевиробництва понад 61 млрд руб. (близько 17,5 млрд. руб. в рік в середньому), більша частина яких була вкладена у створення ігрових телефільмів і телесеріалів (52%), а також у виробництво кінофільмів (близько 40%). Пік виробництва повнометражних теле-і кінофільмів був досягнутий в 2008 році (158 і 106 найменувань відповідно). У 2009-му можна прогнозувати зниження виробництва повнометражних фільмів: за перше півріччя випущені 41 кінофільм і 36 телефільмів, що в річному вираженні, при збереженні цих тенденцій, може дати близько 80 і 70 найменувань відповідно.

Лідером кіноіндустрії за обсягом інвестицій в Росії залишається ринок телесеріалів і телефільмів (обсяг інвестицій за останні 3,5 року склав 32 млрд. руб., при цьому було вироблено понад 9 000 епізодів телесеріалів і більше 450 телефільмів), що пов'язано із зростанням собівартості виробництва у цьому секторі (близько 30% на рік - до кризи 2009-го), а також із зростанням в 2007-2008 роках числа вироблених телефільмів. Однак у 2009 році виявилася нехарактерна для ринку тенденція: кількість вироблених кінофільмів перевищило число телефільмів, оскільки телебачення виявилось більше піддається впливу фінансово-економічної кризи через меншій тривалості виробничого циклу і більшої чутливості до замовлень на запуск виробництва з боку телеканалів.

Ринок ігрового кіно займає друге місце за обсягом інвестицій (близько 25 млрд. руб. за останні 3 роки). Виробництво більшості фільмів здійснюється в Росії багато в чому на безповоротні вкладення і в першу чергу на кошти Міністерства культури РФ (з 341 зробленого фільму за період з 01.01.2006 по 01.07.2009 державну підтримку отримали 198. Державна підтримка ігрових фільмів становила в середньому 19 млн. руб. на один фільм. У період з 2006 року в країні спостерігається стійка тенденція зростання кількості створюваних кінофільмів; в середньому щорічно в Росії виробляється 100 повнометражних ігрових картин, при цьому в кінотеатральний кінопрокат виходить у середньому 72 фільми.

Зростання кіновиробництва в період 2006-2008 років також спровокувала і зростання собівартості виробництва - переважно за рахунок збільшення заробітної плати членів знімальних груп, оскільки багато фахівців в Росії виявлялися дефіцитними.

Завищені виробничі бюджети і нерідко слабкі касові збори кінопрокату вітчизняних кінокартин призвели до того, що більшість російських фільмів не окупилося за результатами кінотеатрального прокату, а продюсерські компанії зазнали збитків. Хоча до 2009 року багато з них могли отримати високі додаткові доходи з інших джерел - від продажу прав на видання фільму на DVD, показу по телебаченню, випуску комп'ютерних ігор та інших супутніх товарів.

Вибухнула фінансово-економічна криза знизила всі додаткові доходи продюсерів як за рахунок скорочення обсягів закупівель таких прав, так і за рахунок падіння цін на цих ринках. Обсяг інвестицій виробництва повнометражних анімаційних фільмів, що вийшли в кінотеатральний прокат з 01.01.2006 по 01.07.2009 (всього таких фільмів налічується 11), склав близько 1 млрд. руб., а обсяг інвестицій короткометражних анімаційних фільмів можна оцінити в 1,3 млрд. руб. Більшість короткометражних анімаційних фільмів реалізовувалось завдяки держпідтримці, яка в цілому становила порядку 70% сукупного бюджету анімаційних стрічок; при цьому в повнометражних анімаційних фільмах держпідтримка склала лише близько 5% виробничого бюджету.

Орієнтовний обсяг інвестицій ринку неігрових фільмів з 2006 року можна оцінити в 2,5 млрд. руб., при цьому було вироблено близько 2 500 годин кінопродукції.

Основними замовниками неігрових фільмів є держава і телеканали (переважно короткометражних документальних фільмів і серіалів). Самим поширеним видом демонстрації документального кіно залишається телепоказ, тому основне джерело доходу продюсерів документального кіно - продаж прав телеканалам. Відповідно до цього, скорочення обсягів замовлень з боку телебачення і зниження вартості придбання прав на показ фільмів у 2009-му негативно позначається і на цій гілці кіновиробництва в Росії.

Загальний обсяг ринку кіновиробничих послуг в Росії за 2006-2008 роки становить 15,9 млрд. руб.; з них 8,6 млрд. руб. припадає на виробництво кінофільмів, а 7,3 млрд. руб. - на виробництво телефільмів та телесеріалів. Основними видами послуг, які надають студійні комплекси і сервісні компанії в Росії, є оренда павільйонів і устаткування (сукупний обсяг цього сегмента ринку за минулі 3 роки склав близько 5,4 млрд. руб.). А також послуги монтажно-тонуального періоду (обробка плівки, озвучення тощо - сукупний обсяг оцінюється в 5,0 млрд. руб.). При цьому з 2006-го по 2007-й відбулося збільшення витрат продюсерів на комплекс кіновиробничих послуг більш ніж вдвічі (з 1,1 млрд. руб. в 2006 році до 2,2 млрд. руб. в 2008-му); причиною цього послужили зростаючі обсяги кіновиробництва в Росії і подорожчання собівартості проектів.

З 15 державних кіностудійних комплексів реально діючими, тобто що надають в оренду павільйонні площі і широкий спектр послуг з виробництва фільмів, є 7 кіностудій; крім них до 2008 року в Росії налічувалося ще 12 приватних кіностудій, що пропонують поряд з різними технічними послугами павільйонні і натурні майданчики. Причому на частку приватних кіностудій доводиться понад 65% загального числа павільйонів. Таким чином, держава вже не грає домінуючої ролі на ринку послуг кіновиробництва, хоча вплив державних студій в галузі значний.

Відкриття великих компаній із забезпечення знімального процесу професійним обладнанням та послуг без наявності кінопавільйонів стало однією з характерних тенденцій на ринку кіновиробництва до кризи 2008 року. Сьогодні в Росії налічується 275 компаній, що надають різні послуги виробникам кіно, серед них: 34 компанії з оренди техніки і обладнання для зйомок, 35 монтажно-тоніровочних студій, 48 студій комп'ютерної графіки та спецефектів і т. д. (рис. 1) При цьому часто серед сервісних компаній простежується спеціалізація в певному сегменті кіновиробничих послуг.

Найбільш слабкою ланкою російського ринку кіновиробництва є послуги монтажно - тонуального періоду. Так, наприклад, лабораторії обробки плівки і друку фільмокопій працюють тільки в Москві («Мосфільм»), Кіностудія ім. Горького, «Саламандра», «Сінелаб» та ін.) Послуги тон-студій існують практично на кожній кіностудії і в багатьох компаніях, але Dolby-студій значно менше («Мосфільм», «Невафільм», «Ленфільм», Кіностудія ім. Горького, «Сінелаб», «Саламандра», «Central Productions International Group» і «Піфагор»).

Розвивається в Росії і новий напрямок, пов'язаний з розвитком цифрового кінопрокату і кінопоказу - в країні діє вже чотири цифрові кінолабораторії («Невафільм Digital», «Саламандра», «Мосфільм» та «Ковнеер»).

Існуючий попит на кіновиробничий потужності сучасного рівня в 2006-2008 роках призвів до появи багатьох проектів будівництва кіностудій за участю приватних інвесторів. Однак в умовах тимчасового спаду виробництва одним з головних питань стало забезпечення всіх студій замовленнями. У разі одночасної реалізації кількох проектів виникне ситуація домінування пропозиції над попитом: у Росії не виробляється такої кількості фільмів, щоб забезпечити замовленнями більш ніж один «російський Голлівуд». Учасники кіноринку вважають, що в Росії будуть затребувані послуги однієї сучасної кіностудії на півдні країни, з широкими можливостями натурних зйомок і постановкою морських сцен, і нової сучасної кіностудії в центральній частині Росії.

Зростання російського ринку кінопоказу останнім часом забезпечували експансія в регіони великих операторів кіномереж, а також розвиток ринку торгово-розважальних центрів (в даний час більше половини сучасних кінозалів Росії - чверть кінотеатрів - розташовується в ТРЦ). Разом з тим до кінця 2008 року більшість ринків великих регіональних центрів країни досягла насичення: за показником щільності

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

екранів на 100 тис. жителів багато міст-мільйонників впритул наблизилися або навіть перевищили рівень найбільш економічно благополучних мегаполісів - Московської агломерації і Санкт-Петербурга. Що стосується малих міст, то представники кіномереж визнають, що подальше розширення ринку не може бути рентабельним, якщо воно буде здійснюватися за рахунок приватних інвестицій.

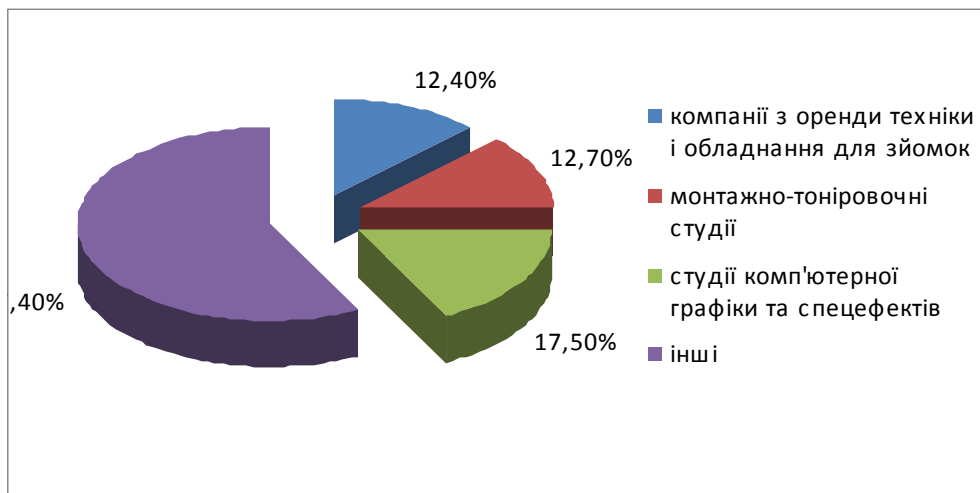

Рис. 1. Доля російських компаній, що надають різні послуги виробникам кіно у 2008-2009 рр. (%)

Одновременно на темпах зростання ринку сучасних кінозалів в Росії в 2009 році негативно позначилася його висока залежність від торгової нерухомості. У зв'язку з кризою багато проектів будівництва ТРК були відкладені або зовсім скасовані, що спричинило за собою зниження темпів введення в експлуатацію нових кінозалів, особливо помітне на тлі того, що в торгових центрах розміщується велика частина багатозальних кінотеатрів країни. Загалом більшість діючих кінотеатрів у Росії до цих пір залишаються одно- або двухзальними, проте такі майданчики в сукупності складають лише 35% від числа сучасних кінозалів країни. Тоді як менш поширені мініплекси (від 3 до 7 кіноекранів) і мультиплекси (від 8 залів і вище) забезпечують 65% сучасних кіноекранів. Однак спостерігається уповільнення темпів відкриття нових сучасних кінозалів в 2009 році. Від екстенсивних методів розвитку ринок перейшов до інтенсивних, а саме - до поширення цифрового кінопоказу.

Перший комерційний цифровий кінозал, що відповідає вимогам DCI, був обладнаний в Росії в жовтні 2006 року. З 2007-го по середину 2009-го число цифрових залів в країні зросло в п'ять разів і досягло, за даними на 1 липня 2009 року, 161 екрану. Цифрові проектори встановлені вже у 17% кінотеатрів Росії на території 54 міст. При цьому практично всі вони оснащені системами для показу цифрових 3D-фільмів. Важливо відзначити, що випуск фільмів у форматі Digital 3D - головна мотивація для відкриття цифрових кінозалів в Росії, оскільки кінопоказники чекають від тривимірних кіносеансів значних комерційних вигод. У той же час до кінця 2009 року (після релізу «Аватара» Джеймса Камерона) темпи зростання ринку цифрового кінопоказу можуть сповільнитися, тому що всі компанії і кінотеатри, які мають можливість придбати дороге обладнання для своїх прем'єрних майданчиків, зроблять це. Тоді як подальше розвиток ринку цифрового кінопоказу в Росії буде стримуватися за рахунок відсутності єдиної концепції переходу всіх російських кінотеатрів на цифрові технології кінодемонстрації, яка б передбачала підтримку кінодемонстраторів з боку держави або дистриб'юторів (у вигляді системи платежів за віртуальні копії (Virtual Print Fee, VPF) або зміни процентних відрахувань прокатної плати на користь кінотеатру).

Російський ринок кінопоказу досить сильно фрагментований. На ньому діють близько 450 гравців, включаючи 73 кіномережі і більше 370 незалежних кінотеатрів. При цьому на ринку налічується близько 30 мережевих компаній, які керують як мінімум десятками кінозалів, серед них 14 федеральних (керуючих кінотеатрами в декількох Федеральних округах), 7 регіональних (що діють на території декількох регіонів, але в одному Федеральному окрузі) та 8 місцевих (що діють в рамках одного регіону Росії) мереж.

Можна виділити три основні етапи розвитку цього ринку в Росії.

Етап I (1996-2002). Для відродження кіноринку було характерно монопольне положення модернізованих кінотеатрів по відношенню до кінодистриб'юторів і кіноглядачів. Кожен кінокомплекс, оснащений багатоканальним звуком і м'якими кріслами, користувався шаленою популярністю у публіки, яка готова платити будь-які гроші за кінобілет, а прокатники вели відчайдушну боротьбу один з одним за сучасні майданчики, прагнучи показати в них свої фільми.

Саме на цьому етапі сформувалася російська модель бізнес-відносин «кінотеатр - Дистриб'ютор», згідно з якою валові збори розподіляються між учасниками ринку кінопрокату в співвідношенні 50 на 50. Ця модель діє в Росії дотепер поряд з іншими варіантами: мінімальні гарантійні платежі за прокат і продаж права показу в твердій рахунок (іноді разом з копією фільму). Також з'явилися такі важливі складові сучасної системи кінопрокату, як регулярні кіноринки, які традиційно проходять в Росії щоквартально. Був встановлений день зміни репертуару - четвер (хоча деякі великі фільми можуть виходити в середу).

Етап II (2003-2007). 2003 завершив епоху реконструкції кінозалів: головною тенденцією на новому етапі розвитку ринку кінопоказу стало будівництво багатозальних кінотеатрів на території торгово-розважальних центрів, що призвело до різкого збільшення кількості кінозалів у країні. Посилена конкуренція між кінодемонстраторами - знизилася ціна на кінобілет; пом'якшав дефіцит кіномайданчиків, при цьому позиція дистриб'ютора істотно зміцнилася - почалася конкуренція між кінотеатрами за касові фільми і кращі умови прокату.

На другому етапі також почалося масове формування великих регіональних і федеральних кіномереж. Прибутковий бізнес кінопоказу став залучати непрофільних гравців ринку - девелоперів торгових центрів, які відкривають кінозали на своїх площах і самі ж ними керують. Поступово головні кіноринки столичних міст Росії - Москви і Санкт-Петербурга наблизилися до насичення, про що стали свідчити почастішали випадки закриття сучасних кінотеатрів, що не витримали конкуренції. Оператори кіномереж задумалися про регіональну експансію, і до 2007 році в більшості великих регіональних центрів (з населенням понад 1 млн. чол.) діяли багатозальні кінотеатри федеральних мережевих компаній.

Етап III (2008 -...). Сучасний етап розвитку кіноринку в Росії характеризується домінуванням великих гравців над більш дрібними незалежними учасниками ринку. Здатність чинити тиск, маючи у своєму розпорядженні сильний пакет фільмів або широкую мережу кінозалів, дає змогу великим компаніям не брати до уваги думки своїх менш впливових контрагентів. Релізи студій-мейджорів і російські розрекламовані блокбастери мають великий попит з боку демонстраторів. Ця ситуація погіршує права малих компаній як у сфері кінопрокату, так і в сфері кінопоказу, заважає їм отримувати дохід, на який вони могли б розраховувати за рівноправність сторін, і перешкоджає їх розвитку і розширенню мережі незалежних гравців.

У 2008 році відвідуваність російських кінотеатрів склала 118,4 млн. осіб, при цьому кількість відвідувань кінозалів постійно зростає - в 2007-2008 роках на 15% щорічно, що пояснюється двома головними причинами: розширенням мережі кінотеатрів (з 2005-го по 2008 рік в містах країни щорічно з'являлося близько 20 нових сучасних кінозалів); відродженням звички до походу в кіно, втраченої в 1990-х (в цілому по Росії рівень кіновідвідування з 2004 року зріс майже вдвічі - з 0,5 до 0,9 разів на рік на душу населення, а в перерахунку на кількість жителів міст, де є сучасні кінотеатри, за підсумками 2010 року, досягне 1,7).

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

З 2006 року в російському прокаті з'явилися фільми в цифровому форматі, число яких постійно зростає, так само як і число цифрових кінозалів. У той же час більшість цифрових залів у Росії оснащене обладнанням для 3D-показів і кінотеатри вважають за краще працювати перш за все з тривимірними фільмами, що обмежує число фільмів у звичайному форматі (2D). Цікаво відзначити, що в Росії демонструються головним чином повнометражні художні та анімаційні фільми, тоді як прокат документальних стрічок і короткометражок вкрай утруднений.

Всього, за станом на 2009 рік, на російському ринку кінодистрибуції діє близько 35 кінопрокатників. Всі дистриб'ютори можуть бути розділені на групи в залежності від характеру контенту, з яким вони працюють:

- іноземні компанії - прямі представництва голлівудських студій-мейджорів на російському ринку («Universal Pictures International», «Buena Vista Sony Pictures Releasing », «20 століття Фокс СНД »);
- російські компанії - офіційні представники голлівудських мейджорів («Каро Прем'єр », « Централ Партнершип »);
- незалежні компанії-дистриб'ютори, які працюють на ринку переважно з фільмами для широкої аудиторії (мейнстрім) зарубіжного або російського виробництва («Парадіз», «Централ Партнершип», «West», «Люксор», «Top FilmDistribution », « Каскад », « Вольга », « Лизард », « Наше кіно », « Каропрокат »);
- незалежні кінопрокатники, що працюють з вузькими цільовими групами, - дитячі фільми («Панорама»), арт-хаус («CP Classic», «Кіно без кордонів», «Російський репортаж», «Інтерсінема»), аніме («Ruscico»);
- кіновиробники (деякі вітчизняні продюсери, самостійно представляють і прокочують свої фільми на ринку - часто вони спеціально створюють прокатну нову компанію для однієї кінокартини);
- регіональні кіновідеопрокатні організації (КВО) - що збереглися з часів СРСР, місцеві органи управління кінематографією, що втратили більшість своїх функцій і є в даний час зберігачами фільмофондів і забезпечують їх прокат у регіональній мережі, переважно в несучасних кінотеатрах, сільських клубах і будинках культури.

Обсяги продажу ліцензійних DVD у 2009 році також знизилися: за перші 6 місяців, за даними «відеомагазинах», було продано 38,6 млн. дисків - у порівнянні з 83,8 млн. за весь 2008 рік. При збереженні таких самих обсягів продажів до кінця поточного року загальний рівень продажів DVD в Росії за підсумками 2009-го може знизитися на 8%, тоді як у 2008-му зростання ринку склало 25%, а в 2007-му - 61%. Середнє споживання ліцензійних DVD-дисків також падає: у середньорічному вираженні в 2009-му воно складає 0,54 диска в рік на душу населення, що також нижче за рівень минулого року (0,59) і свідчить про зростання ролі піратської відеопродукції в Росії. Асоціація DVD-видавців оцінює частку піратської продукції на російському DVD-ринку на рівні 75-80% від загального обсягу відеопродажів. На вітчизняному ринку ліцензійних DVD-продаж переважають релізи каталогів відеодистриб'юторів. При цьому в 2009 році частка новинок кінопрокату, що виходять на DVD, падає. Серед типів відеопродукції, що випускається на DVD, в Росії переважають художні фільми: подібно до ринку кінотеатрального прокату, структура російського ліцензійного DVD-ринку має яскраво виражену спрямованість на художні кінокартини. З 2007 року в Росії виходять релізи у форматі Blu-Ray: першим альбомом став фільм «Казино" Рояль "». У 2008 році кількість релізів в новому форматі збільшилася до 94-х, а з січня по серпень 2009 року в Росії було випущено вже 54 фільму на дисках Blu-Ray; до кінця року їх число може перевищити 130. Число Blu-Ray плеєрів в Росії постійно зростає: «Screen Digest» оцінює кількість Blu-Ray пристроїв в 2008 році на рівні 145,1 тис. (що склало 0,6% домогосподарств, які оснащені телевізорами), а прогноз на 2009 передбачає зростання їх числа до 594,1 тис. (1,2% домогосподарств з ТБ).

Висновки. Кінотеатральний прокат залишається для російських кінопродюсерів основним ринком збуту продукції, оскільки відеоринку багато в чому малодохідний унаслідок високого рівня піратства. У зв'язку з цим особливе значення для кіноіндустрії в цілому має інфраструктура кіномережі країни, з відродження якої в 1996 році і веде свою історію сучасний російський кіноринок. А головну роль на ринку кінопоказу в Росії грають сучасні кінотеатри, тобто кінотеатри, що здійснюють регулярний комерційний кінопоказ з 35-мм кіноплівки або за допомогою цифрової кінопроекції, з багатоканальним звуком в комфортабельному залі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Белова Л. И. Сквозь время. Очерки истории советской кинодраматургии. - М.: Искусство, 1978. - 344 с.
2. Бондаренко Е. А. Подорож у світ Кіно. - М.: ОЛМА-ПРЕСС Гранд, 2003. - 228 с.
3. Вайсфельд, И. В. Искусство в движении. Современный кинопроцесс: исследования и размышления. - М.: Искусство, 1981. - 240 с.
4. Ворошилов В.В. Менеджмент средств массовой информации. СПб./1999. С. 23.
5. Из истории кино. Материалы и документы, Москва, 1958-65
6. Кино. Энциклопедический словарь / ред. С. И. Юткевич. - М.: Сов. Энциклопедия, 1986 - 1987. - 640 с.
7. Кокарев И.Е. «Российский кинематограф: между прошлым и будущим». - М: Российский фонд культуры, 2001. - 365 с.
8. Коноплев Б. Н. Основы фильмопроизводства. М.: Искусство, 2002.
9. Криштгал Б.И. «Кинопродюсер». - М.: РФК - «Русская кинопанорама», 2000. - 276 с.
10. Криштгал Б. И. Профессия - директор фильма. М.: "Киноцентр", 2000.
11. Лебедев Н. А. Очерк истории кино СССР. - М., 1947. - 229 с.
12. Очерки советского кино, Москва, 1956-62
13. Бюллетень кинопрокатчика // www.kinometro.ru.
14. Журнал «Искусство кино» // www.kinoart.ru.
15. Кино-архив // Binmovie.ru.
16. Кинопортал №1 // film.ru.
17. Кинопортал // www.kinopoisk.ru.

РЕЗЮМЕ

В статті досліджується наявний стан, проблеми та перспективи розвитку ринку російської кіноіндустрії. Розглядається роль кіноіндустрії в розвитку національного кінематографа, її інвестиційний потенціал та можливість використання сучасних технологій в оптимізації кінообслуговування населення у регіонах Росії.

РЕЗЮМЕ

В статье исследуется состояние, проблемы и перспективы развития рынка русской киноиндустрии. Рассматривается роль киноиндустрии в развитии национального кинематографа, ее инвестиционный потенциал и возможность использования современных технологий в оптимизации кинообслуживания населения в регионах России.

SUMMARY

The paper discusses the condition, problems and prospects of Russian market of film industry. It reviews the role of the film industry in the development of national cinema, its investment potential and the ability to use modern technology to optimize cinema service in the regions of Russia.